

ارزیابی عملکرد قانون برنامه چهارم توسعه

(حوزه بورس اوراق بهادار و سرمایه‌گذاری خارجی)

کد موضوعی: ۲۲۰

شماره مسلسل: ۸۹۰۳

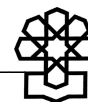
اسفند ماه ۱۳۸۶

دفتر: مطالعات اقتصادی

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده	۱
مقدمه	۱
۱. عملکرد سازمان بورس اوراق بهادار در خصوص ماده (۱۵) قانون برنامه چهارم توسعه	۲
۲. عملکرد ماده (۲۴) قانون برنامه چهارم (سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی)	۶
بحث و نتیجه‌گیری	۸

ارزیابی عملکرد قانون برنامه چهارم توسعه (حوزه بورس اوراق بهادار و سرمایه‌گذاری خارجی)

چکیده

ارزیابی عملکرد سازمان‌های دولتی در مطابقت با اهداف قوانین توسعه، نقاط قوت و ضعف بخش‌های مختلف دولتی را در نیل به اهداف مذکور نمایان می‌کند. در این راستا گزارش حاضر عملکرد سازمان بورس اوراق بهادار و سرمایه‌گذاری خارجی را در مطابقت با مواد (۱۵) و (۲۴) قانون برنامه چهارم توسعه ارزیابی کرده و اطلاعات مفیدی را در این زمینه برای نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی فراهم می‌کند.

نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که عملکرد سازمان بورس اوراق بهادار در خصوص گسترش جغرافیایی بورس و گسترش بازارهای تخصصی (بورس کالا) مناسب بوده است، اما در زمینه برقراری ارتباط با بورس‌های منطقه‌ای و جهانی، راه‌اندازی شبکه ملی دادوستد الکترونیک اوراق بهادار و جذب سرمایه‌گذاری خارجی (FPI)^۱ باید تلاش زیادی انجام داده و در این رابطه تسریع کند. همچنین وزارت امور اقتصادی و دارایی نیز باید در زمینه جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI)^۲ اهتمام جدی‌تری داشته باشد.

مقدمه

یکی از روش‌های سنجش عملکرد دولت در حوزه‌های مختلف، مقایسه عملکرد هر حوزه با قوانین بالادستی نظیر قوانین توسعه است. البته روش‌های مختلفی برای ارزیابی چنین عملکردی می‌توان طراحی و اجرا کرد. اما از آنجا که شاخص عملیاتی منحصربه‌فردی را نمی‌توان برای ارزیابی چنین عملکردی معرفی کرد، در این گزارش مواد قانون برنامه به‌عنوان شاخص در نظر گرفته شده و عملکرد سازمان بورس اوراق بهادار و سرمایه‌گذاری خارجی نسبت به آن ارزیابی می‌شود. از این طریق می‌توان نسبت به میزان تحقق اهداف قانون برنامه چهارم توسعه نیز بهتر اظهار نظر کرد.

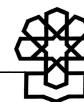
1. Foreign Portfolio Investment
2. Foreign Direct Investment

۱. عملکرد سازمان بورس اوراق بهادار در خصوص ماده (۱۵) قانون برنامه چهارم توسعه

در بخش اول، عملکرد سازمان بورس اوراق بهادار در خصوص ماده (۱۵) قانون برنامه چهارم توسعه ارزیابی می‌شود. در این راستا ابتدا براساس جدول ۱، اهداف قانون مذکور و عملکرد سازمان مذکور ارائه شده است.

جدول ۱. تطبیق عملکرد سازمان بورس اوراق بهادار با ماده (۱۵) قانون برنامه چهارم توسعه

سیاست‌های اتخاذ شده و اقدامات انجام شده مرتبط با آن	سیاست‌های پیش‌بینی شده در قانون برنامه چهارم براساس مفاد قانونی ذی‌ربط
در سال ۱۳۸۴، سازمان کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران، در راستای سیاست پیش‌بینی شده در قانون برنامه چهارم مبنی بر گسترش جغرافیایی بورس از طریق راه‌اندازی تالارهای منطقه‌ای و استانی به افتتاح تالارهای منطقه‌ای کیش (۱۳۸۴/۲/۵)، همدان (۱۳۸۴/۲/۱۱)، قم (۱۳۸۴/۵/۵)، قزوین (۱۳۸۴/۶/۶)، کرمانشاه (۱۳۸۴/۸/۱۶)، سمنان (۱۳۸۴/۹/۱۰) و بندرعباس (۱۳۸۴/۱۰/۲۲) اقدام کرده و با آغاز فعالیت رسمی تالارهای مزبور، تعداد تالارهای منطقه‌ای فعال به ۲۱ تالار افزایش یافته‌است. همچنین در این سال، با هدف گسترش شبکه کارگزاری و پذیرش کارگزاران محلی، ۱۶ مجوز جدید کارگزاری، ۱۳ مجوز تالار اختصاصی و ۱۰۵ مجوز شعبه مناطق به متقاضیان واجد شرایط اعطا شده‌است در سال ۱۳۸۵، سیاست پیش‌بینی شده در قانون برنامه چهارم مبنی بر گسترش جغرافیایی بورس از طریق راه‌اندازی تالارهای منطقه‌ای و استانی توسط سازمان بورس اوراق بهادار متوقف شده و این سیاست با تأکید بر ایجاد تالارهای استانی توسط بخش خصوصی پیگیری شده است. براین اساس در این سال ۲ تالار اراک و گلستان با تصویب هیئت دولت توسط بخش خصوصی افتتاح شده و فعالیت رسمی خود را آغاز کرده‌اند. با شروع فعالیت این ۲ تالار منطقه‌ای، تعداد تالارهای منطقه‌ای فعال در سال ۱۳۸۵ به ۲۳ تالار رسیده است. لازم به ذکر است در پی اجرای قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران و ایجاد شرکت بورس اوراق بهادار تهران، از بهمن ماه سال ۱۳۸۵ اداره بورس‌های منطقه‌ای به شرکت بورس محول شده و همچنین در این سال، با هدف گسترش شبکه کارگزاری و پذیرش کارگزاران محلی، ۴ مجوز تالار اختصاصی و ۳۰ مجوز شعبه مناطق به متقاضیان واجد شرایط اعطا شده‌است	بند «الف» ماده (۱۵) شورای بورس مکلف است، اقدام‌های ذیل را در طول سال‌های برنامه چهارم به‌عمل آورد: الف-۱. گسترش جغرافیایی بورس از طریق راهکارهای مناسب از جمله راه‌اندازی تالارهای منطقه‌ای، استانی، ایجاد شبکه کارگزاری و پذیرش کارگزاران محلی
براساس بند «ج» ماده (۹۵) قانون برنامه سوم توسعه و تنفیذ آن در جزء الف بند «۲» ماده (۱۵) قانون برنامه چهارم توسعه مبنی بر ایجاد بورس‌های کالا در کشور، سازمان بورس اوراق بهادار در سال ۱۳۷۹، به بررسی و طراحی ساختار سازمانی، سازوکار اجرایی و انواع قراردادهای قابل دادوستد به روی محصولات موضوع فعالیت بورس‌های کالا در قالب مطالعه امکان‌سنجی «ایجاد	الف-۲. ایجاد و گسترش بازارهای تخصصی (بورس کالا)

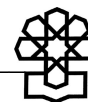

سیاست‌های اتخاذ شده و اقدامات انجام شده مرتبط با آن	سیاست‌های پیش‌بینی شده در قانون برنامه چهارم براساس مفاد قانونی ذی‌ربط
بورس‌های کالا» پرداخته و مطالعات تکمیلی و تخصصی ایجاد بورس فلزات اساسی در سال ۱۳۸۰ انجام شده که حاصل آن زمینه‌ساز ایجاد و راه‌اندازی بورس فلزات و بورس کالای کشاورزی در سال ۱۳۸۲ بوده است در سال ۱۳۸۵ و در راستای اجرای قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب آذر ۱۳۸۴، به‌منظور سامان‌دهی فعالیت بورس‌های کالایی، بحث ادغام بورس‌های فلزات اساسی و کالای کشاورزی و تشکیل بورس کالای ایران در قالب شرکت سهامی عام مطرح، و سازمان‌دهی و اداره بورس کالا به‌صورت متشکل، سازمان‌یافته و خودانتظام به‌منظور انجام معاملات کالاهای پذیرفته شده و اوراق بهادار مبتنی بر کالای پذیرفته شده توسط اشخاص ایرانی و غیرایرانی به‌عنوان فعالیت اصلی شرکت سهامی بورس کالای ایران تعریف شده است. براین اساس در سال ۱۳۸۵، عملیات اجرایی تأسیس شرکت بورس کالا پیگیری و اساسنامه این شرکت در تاریخ ۱۳۸۵/۱۲/۱۷ به تصویب مجمع عمومی مؤسس شرکت و در تاریخ ۱۳۸۶/۱/۱۹ به تصویب سازمان بورس و اوراق بهادار رسیده است	
در قانون جدید بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، «بازار خارج از بورس» به‌عنوان بازاری در قالب شبکه ارتباط الکترونیک یا غیرالکترونیک که معاملات اوراق بهادار در آن برپایه مذاکره صورت می‌گیرد، تعریف شده است و براین اساس بستر قانونی ایجاد بازار خارج از بورس از طریق اخذ مجوز فعالیت از شورای عالی بورس و اوراق بهادار و ثبت و نظارت نزد سازمان بورس و اوراق بهادار فراهم شده است، در همین حال مطالعات برای راه‌اندازی بازار خارج از بورس در حال انجام است و با توجه به اهمیت موضوع و اثرگذاری قابل ملاحظه آن بر سازمان بورس اوراق بهادار تهران و شرایط روز اقتصادی، موضوع زمان‌بندی راه‌اندازی این بازار در دست بررسی است	الف-۳. ایجاد بازارهای اوراق بهادار خارج از بورس
در حال حاضر، بورس اوراق بهادار تهران، عضو فدراسیون جهانی بورس‌های اوراق بهادار^۱ و فدراسیون بورس‌های اوراق بهادار اروپایی-آسیایی^۲ است. به‌لحاظ مسیر سطح همکاری با فدراسیون‌های مورد اشاره، بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای فعالیت فدراسیون بورس‌های اوراق بهادار اروپایی-آسیایی به‌عنوان عضو مؤسس این فدراسیون و از طریق مشارکت فعال در کمیته و گروه‌های کاری به‌عنوان عضو یا رئیس گروه و کمیته اجرایی، همواره نقش برجسته‌ای ایفا کرده است. دومین و یازدهمین اجلاس سالیانه این فدراسیون توسط بورس اوراق بهادار تهران به ترتیب در اصفهان و شیراز برگزار شده است. بورس اوراق بهادار تهران در جلسات فدراسیون جهانی بورس‌های اوراق بهادار نیز شرکت می‌کند و با اعضای آن همواره به تبادل اطلاعات می‌پردازد و از تجربیات و اطلاعات موجود آنها در طراحی نهادها و بازارهای جدید بهره می‌گیرد. در ضمن سازمان بورس اوراق بهادار تهران از	الف-۴. برقراری ارتباط با بورس‌های منطقه‌ای و جهانی به‌منظور مبادله اطلاعات و پذیرش متقابل اوراق بهادار

1. World Federation of Exchanges (WFE)
2. Federation of Euro-Asian Stock Exchanges (FEAS)

سیاست‌های اتخاذ شده و اقدامات انجام شده مرتبط با آن	سیاست‌های پیش‌بینی شده در قانون برنامه چهارم براساس مفاد قانونی ذی‌ربط
انتشارات دوره‌ای این فدراسیون‌ها جهت پیشبرد اهداف خود استفاده می‌کند. ارتباط با بورس یونان نیز درخصوص انتقال اطلاعات و تجربیات، اخیراً در دستور کار سازمان قرار گرفته است در سال ۱۳۸۵ و در پی تشکیل سازمان بورس اوراق بهادار، درخواست عضویت به سازمان بین‌المللی کمیسیون‌های اوراق بهادار ارائه شده و این درخواست هم‌اکنون در حال بررسی است. ارتقای استانداردهای توسعه بازارهای داخلی، نظارت مؤثر بر دادوستدهای اوراق بهادار بین‌المللی و ایجاد استانداردهای ویژه برای ارتقای سلامت بازارها از مهم‌ترین اهداف عضویت در این سازمان است. همچنین در این سال و در راستای برقراری ارتباط و آشنایی با بورس‌های منطقه‌ای و جهانی و ارکان بازار سرمایه، بازدید گروهی فعالان بازار سرمایه از ارکان بازار در سایر کشورها برنامه‌ریزی و هماهنگ شده و براین اساس بازدید از ارکان بازار سرمایه کشورهای امارات متحده عربی و مالزی صورت گرفته است. این برنامه در سال ۱۳۸۶ نیز پیگیری می‌شود. همچنین در این سال یادداشت تفاهمی میان سازمان بورس اوراق بهادار ایران و کمیسیون اوراق بهادار مالزی و نیز شرکت بورس اوراق بهادار تهران و شرکت بورس کوالالامپور به امضا رسیده است. از مفاد این یادداشت تفاهم می‌توان به فراهم کردن امکان پذیرش سهام شرکت‌های ایرانی در بورس مالزی اشاره کرد	
به‌منظور ایجاد شبکه ملی دادوستد الکترونیک اوراق بهادار، نرم‌افزار جدید معاملاتی اعم از نرم‌افزار هسته اصلی دادوستد، نرم‌افزارهای مرتبط برای پوشش نیازهای سپرده‌گذاری، تسویه و پایاپای و نیز سخت‌افزارهای لازم، سازگار با سیستم جدید، پس از برگزاری یک مناقصه بین‌المللی از شرکت فرانسوی Atoseuronext در فروردین سال ۱۳۸۴ خریداری شد. سازمان بورس اوراق بهادار درصدد است، سامانه کارگزاری دیگری نیز به منظور گردآوری و ثبت سفارش‌های خرید و فروش اوراق بهادار به‌صورت الکترونیکی خریداری کند. با راه‌اندازی این دو سامانه، امکان دادوستد الکترونیک در سطح ملی و حذف محدودیت استقرار جغرافیایی بورس فراهم خواهد شد. در سال ۱۳۸۵، مطالعات مربوط به بومی‌سازی و راه‌اندازی سامانه‌های مزبور و هماهنگی‌های لازم با طرف قرارداد خارجی جهت نصب و راه‌اندازی انجام شده است با این حال باید توجه داشت فراهم آمدن این امکان منوط به ایجاد زیرساخت‌های فنی و مخابراتی مورد نیاز توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، تدوین و اجرای راهکارها، ضوابط و مقررات مربوط به عملیات بانکی به‌منظور تسهیل معاملات اوراق بهادار و تسویه وجوه ناشی از معاملات توسط بانک مرکزی و پیاده‌سازی قانون تجارت الکترونیک از سوی وزارت بازرگانی خواهد بود. بدین منظور در آیین‌نامه اجرایی قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران که در تاریخ ۱۳۸۵/۶/۲۰ به تصویب شورای عالی بورس و اوراق	بند «ب» ماده (۱۵) شورای بورس موظف است نسبت به طراحی و راه‌اندازی شبکه ملی داد و ستد الکترونیک اوراق بهادار، در چارچوب نظام جامع پرداخت و تدوین چارچوب تنظیمی و نظارتی و سازوکار اجرایی آن اقدام نماید

سیاست‌های اتخاذ شده و اقدامات انجام شده مرتبط با آن	سیاست‌های پیش‌بینی شده در قانون برنامه چهارم براساس مفاد قانونی ذی‌ربط
بهادار رسیده، موادی مبنی بر لزوم برقراری هماهنگی‌های لازم بین سازمان بورس و اوراق بهادار با نهادهای مورد اشاره، پیش‌بینی شده است ^۱	
در راستای اجرایی کردن بند «ج» ماده (۱۵) قانون برنامه چهارم توسعه مبنی بر فراهم آوردن امکان سرمایه‌گذاری خارجی در بازار سرمایه کشور، آیین‌نامه‌ای در مورد سرمایه‌گذاری اشخاص خارجی در سازمان بورس و اوراق بهادار که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تدوین شده بود، در خرداد ماه ۱۳۸۴ به تصویب هیئت وزیران رسید و براساس این آیین‌نامه در طی سال ۱۳۸۵، ۴ کد معاملاتی برای فعالیت و دادوستد سرمایه‌گذاران خارجی در بورس تهران اختصاص داده شده است و ارزش خرید و فروش سهام از طریق این چهار کد معاملاتی تا ۱۳۸۵/۱۲/۲۹، ۲۳۶,۹۰۵,۳۴۷,۵۳۹ ریال بوده است	بند «ج» ماده (۱۵) بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارت امور اقتصادی و دارایی موظفند، با طراحی و تدوین چارچوب تنظیمی و نظارتی و سازوکار اجرایی لازم، امکان سرمایه‌گذاری خارجی در بازار سرمایه کشور و بین‌المللی کردن سازمان بورس و اوراق بهادار تهران فراهم کند

مأخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار، نامه شماره ۲۳۶۶۳، مورخ ۱۳۸۶/۰۹/۱۲.

با عنایت به بررسی تطبیقی عملکرد سازمان بورس و اوراق بهادار در جدول ۱، به نظر می‌رسد این سازمان در راستای اجرایی شدن بندهای مربوط به ماده (۱۵) تلاش خوبی را انجام داده است، اما در زمینه توسعه و گسترش همکاری‌های بین بورسی با سایر کشورها نیازمند تلاش زیادی است. همچنین مبلغ ۲۳۷ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری خارجی در بورس تهران با عنایت به سیاست‌های کلی اصل ۴۴ رقم قابل توجهی نیست و باید مدیریت سازمان بورس و اوراق بهادار از طریق اتخاذ سیاست‌های کارآمد و اثربخش، سرمایه‌گذاری بیشتری را از بعد معاملاتی جذب بازار مذکور کند. البته عوامل محیطی نیز در هر دو مقوله همکاری‌های بین‌بورسی با سایر کشورها و جذب سرمایه‌گذاری خارجی موثر بوده است. از طرف دیگر سرعت عملکرد سازمان بورس و اوراق بهادار درخصوص جزء ۳ بند «الف» ماده (۱۵) موضوع راه‌اندازی بازارهای اوراق بهادار خارج از بورس کند بوده و باید نسبت به ایجاد چنین بازاری تسریع شود.

۱. براساس ماده (۱۱) آیین‌نامه اجرایی قانون بازار اوراق بهادار، «راهکارها، ضوابط و مقررات مربوط به عملیات بانکی که معاملات اوراق بهادار و تسویه وجوه ناشی از معاملات را تسهیل می‌کند، به پیشنهاد سازمان به تصویب شورا می‌رسد. مصوبات شورا جهت اجرا به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ابلاغ و بانک مرکزی موظف است در چارچوب اختیارات قانونی و مقررات بانکی خود، ترتیبات اجرای مصوبات شورا را فراهم کند». همچنین در ماده (۱۲) این آیین‌نامه تصریح شده است «وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است زیرساخت‌های فنی و مخابراتی مورد نیاز جهت توسعه بازار اوراق بهادار که به درخواست سازمان به تصویب شورا رسیده باشد، ظرف مدت حداکثر یک سال ایجاد کند. گزارش عملکرد و برنامه‌های مذکور توسط این وزارتخانه به هیئت دولت ارسال می‌شود».

۲. عملکرد ماده (۲۴) قانون برنامه چهارم (سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی)

در این بخش عملکرد برنامه چهارم توسعه درخصوص سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی ارزیابی می‌شود. ابتدا مشروح ماده (۲۴) قانون برنامه چهارم توسعه و عملکرد مربوط به آن براساس جداول ذیل ارائه و سپس نسبت به آن اظهارنظر خواهد شد.

جدول ۲. سرمایه وارد در سال ۱۳۸۴، موضوع بند «ب» ماده (۳) قانون تشویق و حمایت

سرمایه‌گذاری خارجی و ماده (۲۴) قانون برنامه چهارم توسعه^۱

ردیف	عنوان طرح	شرکت مشترک/ واحد سرمایه‌پذیر	سرمایه‌گذار خارجی	تابعیت	درصد مشارکت	حجم سرمایه‌گذاری (هزار دلار)	سرمایه وارد (هزار دلار)	سرمایه وارد (میلیارد ریال)
۱	طرح توسعه و بهینه‌سازی شرکت فولاد مبارکه	مجتمع فولاد مبارکه	1.S.M.S Demag S.P.A 2. Techint compagna Tecnica S.P.S. 3. IRASCO S.r.l.	ایتالیا	بیع متقابل	۲۹۹,۵۰۰	۱۴,۸۹۶	۱۳۳/۶
۲	استخراج و تولید کنسانتره سرب و روی	شرکت معادن براونر تهران	Ber-oner Madencilik Sanayi Ve Ticaret A.S	ترکیه	مشارکت مدنی	۸,۱۵۰	۱,۹۱۷	۱۷/۱
۳	احداث نیروگاه گازی جنوب اصفهان	نیروگاه گازی جنوب اصفهان	South Isfahan Power Plant FZCO.	امارات متحده عربی	BOT	۳۲۰,۰۰۰	۱۲۹,۰۵۰	۱۱۴۸/۵
جمع کل						۶۲۷,۶۵۰	۱۴۵,۸۶۳	۱,۲۹۸/۲

مأخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت امور بانکی، بیمه و شرکت‌های دولتی، نامه شماره ۱-۲۱-۱۵۷۷۷، مورخ ۱۳۸۶/۹/۳.

چنانچه در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، در سال ۱۳۸۴ میزان کل حجم سرمایه‌گذاری ۶۲۷,۶۵۰ هزار دلار بوده که ۱۴۵,۸۶۳ هزار دلار (۱,۲۹۸/۲ میلیارد ریال) از آن مربوط به سرمایه‌گذاری خارجی است که وارد کشور شده است. همچنین براساس آمار ارائه‌شده در جدول ۳ جمع کل سرمایه‌گذاری انجام شده در سال ۱۳۸۵ معادل ۱,۱۰۸,۶۵۰ هزار دلار بوده که رقم ۱۱۴,۶۷۹ هزار دلار (۱,۰۲۰/۶ میلیارد ریال) آن سرمایه‌گذاری خارجی بوده که وارد کشور شده است. چنانچه ملاحظه می‌شود، میزان سرمایه خارجی وارد به کشور در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۸۴ کاهش یافته است.

۱. در تمامی سال‌های مورد بررسی نرخ هر دلار ۸۹۰۰ ریال در نظر گرفته شده است.

جدول ۳. سرمایه وارده در سال ۱۳۸۵، موضوع بند «ب» ماده (۳) قانون تشویق و حمایت

سرمایه‌گذاری خارجی و ماده (۲۴) قانون برنامه چهارم توسعه

ردیف	عنوان طرح	شرکت مشترک/ واحد سرمایه‌پذیر	سرمایه‌گذار خارجی	تابعیت	درصد مشارکت	حجم سرمایه‌گذاری (هزار دلار)	سرمایه وارده (هزار دلار)	سرمایه وارده (میلیارد ریال)
۱	طرح توسعه و بهینه‌سازی شرکت فولاد مبارکه	مجمع فولاد مبارکه	1.S.M.S Demag S.P.A 2. Techint compagnia Tecnica Internationale S.P.A., 3. IRASCO S.r.l.	ایتالیا	بیع متقابل	۲۹۹,۵۰۰	۸,۹۸۹	۸۰
۲	فاز دوم مجمع المهدی	آلومینیم المهدی	MCC-Mediocredito Centrale S.P.A.	ایتالیا	بیع مقابل	۲۹۵,۰۰۰	۵۵,۱۴۵	۴۹۰/۸
۳	استخراج و تولید کنسانتره سرب و روی	شرکت معادن براونر تهران	Ber-oner Madencilik Sanayi Ve Ticaret A.S	ترکیه	مشارکت مدنی	۸,۱۵۰	۴۸۰	۴/۲
۴	احداث نیروگاه گازی جنوب اصفهان	نیروگاه گازی جنوب اصفهان	South Isfahan Power Plant FZCO.	امارات متحد عربی	BOT	۳۲۰,۰۰۰	۴۱,۰۷۱	۳۶۵/۵
۵	احداث مجمع تجاری، تفریحی، توریستی و فرهنگی خلیج فارس	روپال سیتی بیلدینگ ستاره	Royal City Building Materials (L.L.C)	امارات متحد عربی	مشارکت مدنی	۱۷۰,۰۰۰	۳,۵۴۸	۳۱/۶
۶	احداث مجمع تجاری، فرهنگی و اقامتی بین‌الحریمین	شعبه شرکت سرمایه‌گذاری بین‌المللی تواصل	Tawasol International Investments L.L.C.	امارات متحد عربی	مشارکت	۱۶,۰۰۰	۵,۴۴۶	۴۸/۵
جمع کل								
						۱,۱۰۸,۶۵۰	۱۱۴,۶۷۹	۱,۰۲۰/۶

مأخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت امور بانکی، بیمه و شرکت‌های دولتی، نامه شماره ۱-۱۵۷۷۷-۱۳۸۶/۹/۳ مورخ ۱۳۸۶/۹/۳.

همچنین با ملاحظه آمار ارائه شده در جدول ۴ می‌توان دریافت که جمع کل سرمایه‌گذاری انجام شده در سال ۱۳۸۶ معادل ۸۴۱,۰۰۰ هزار دلار بوده که مبلغ ۷۱,۸۲۳ هزار دلار (۶۳۹/۲) میلیارد ریال) آن سرمایه‌گذاری خارجی بوده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود میزان سرمایه‌گذاری خارجی در سال ۱۳۸۶ نیز نسبت به پایان سال ۱۳۸۵ کاهش یافته است. از این‌رو می‌توان نتیجه گرفت که سرمایه‌گذاری خارجی از سال ۱۳۸۴ تا آذرماه ۱۳۸۶ روندی نزولی داشته است. لذا با وجود تأکید قانون برنامه چهارم توسعه در ماده (۲۴)، و همچنین بند «ب» ماده (۳) قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی، روند سرمایه‌گذاری خارجی نزولی بوده است. از طرف دیگر میزان سرمایه‌گذاری خارجی وارده نیز طی این سال‌ها در مقایسه با حجم کل

سرمایه‌گذاری انجام شده در سطح پایینی قرار دارد. برای مثال حجم کل سرمایه‌گذاری در سال ۱۳۸۶، ۸۱۴،۰۰۰ هزار دلار و میزان سرمایه وارده ۷۱،۸۲۳ هزار دلار بوده که نسبت سرمایه وارده به کل سرمایه‌گذاری معادل ۸/۵ درصد است. این نسبت در سال ۱۳۸۵ معادل ۱۰/۳ درصد و در سال ۱۳۸۴ نیز معادل ۲۳/۲ درصد بوده که تقریباً در تمامی سال‌ها در سطح پایینی بوده است.

جدول ۴. سرمایه وارده ۱۳۸۶ موضوع بند «ب» ماده (۳) قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی و ماده (۲۴) قانون برنامه چهارم توسعه

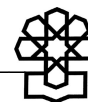
ردیف	عنوان طرح	شرکت مشترک/ واحد سرمایه‌پذیر	سرمایه‌گذار خارجی	تابعیت	درصد مشارکت	حجم سرمایه‌گذاری (هزار دلار)	سرمایه وارده (هزار دلار)	سرمایه وارده (میلیارد ریال)
۱	فاز دوم مجتمع المهدی	آلومینیم المهدی	MCC-Mediocredito Centrale S.P.A	ایتالیا	بیع متقابل	۲۹۵،۰۰۰	۳۱،۰۳۷	۲۷۶/۲
۲	احداث نیروگاه گازی جنوب اصفهان	نیروگاه گازی جنوب اصفهان	South Isfahan Power Plant FZCO	امارات متحده عربی	BOT	۳۲۰،۰۰۰	۶،۱۰۰	۵۴/۳
۳	احداث مجتمع تجاری، تفریحی، توریستی و فرهنگی خلیج فارس	رویال سیتی بیلدینگ ستاره	Royal City Bulding Materials (L.L.C.)	امارات متحده عربی	مشارکت مدنی	۱۷۰،۰۰۰	۳۲،۹۸۰	۲۹۳/۵
۴	احداث مجتمع تجاری، فرهنگی و اقامتی بین‌الحرمین	شعبه شرکت سرمایه‌گذاری بین‌المللی تواصل - شعبه ایران	Tawsasol International Investments L.L.C.	امارات متحده عربی (۷۹/۲)	مشارکت مدنی	۱۶،۰۰۰	۱،۳۱۶	۱۱/۷
۵	احداث مجتمع تجاری و مسکونی		Fame Square Sdn Bhd	مالزی	مشارکت مدنی	۴۰،۰۰۰	۳۹۰	۳/۵
جمع کل								
						۸۴۱،۰۰۰	۷۱،۸۲۳	۶۳۹/۲

مأخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت امور بانکی، بیمه و شرکت‌های دولتی، نامه شماره ۲۱-۱۵۷۷۷-۱، مورخ ۱۳۸۶/۹/۳.

بحث و نتیجه‌گیری

با عنایت به بررسی صورت گرفته درخصوص عملکرد سازمان بورس اوراق بهادار (ماده ۱۵) قانون برنامه چهارم توسعه و جذب سرمایه‌گذاری خارجی (ماده ۲۴) قانون برنامه چهارم توسعه مصرح در بند «ب» ماده (۳) قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی می‌توان نتایج ذیل را ارائه کرد:

۱. عملکرد سازمان بورس اوراق بهادار درخصوص گسترش جغرافیایی بورس در راستای جزء ۱ بند «الف» ماده (۱۵) قانون برنامه چهارم توسعه بوده است.

۲. عملکرد سازمان بورس اوراق بهادار درخصوص گسترش بازارهای تخصصی (بورس کالا) در جهت اجرای جزء ۲ بند «الف» ماده (۱۵) قانون برنامه چهارم توسعه بوده است.
۳. از آنجاکه شرکت‌های زیادی وجود دارند که ثبت شده هستند، ولی فعالیت آنها به دلیل فعال نبودن در سازمان بورس اوراق بهادار، در جایی ثبت نمی‌شود و عمدتاً به‌طور غیررسمی فعالیت می‌کنند، به نظر می‌رسد سازمان مذکور درخصوص ایجاد بازارهای اوراق بهادار خارج از بورس در مقایسه با الزامات جزء ۳ بند «الف» ماده (۱۵) قانون برنامه چهارم توسعه با سرعت پایینی عمل کرده است و بهتر است سازمان مذکور در زمینه تأسیس شرکت‌های خارج از بورس با سرعت بیشتری اقدام کند.
۴. سازمان بورس اوراق بهادار تلاش‌هایی را در راستای برقراری ارتباط با بورس‌های منطقه‌ای و جهانی انجام داده یا در حال انجام است، اما طی این دوره عملکرد منجر به نتیجه ملموس و مؤثری در سازمان بورس اوراق بهادار مشاهده نمی‌شود (جزء ۴ بند «الف» ماده (۱۵) فوق‌الذکر).
۵. اقدام منتج به نهایی شدن عمل در سازمان بورس اوراق بهادار درباره بند «ب» ماده (۱۵) قانون برنامه در راستای راه‌اندازی شبکه ملی دادوستد الکترونیک اوراق بهادار مشاهده نمی‌شود. شاید یکی از علت‌های آن نیز ضعف زیرساخت‌های مخابراتی، مسائل مربوط به ثبت اسناد، فقدان بسترهای حقوقی لازم و مانند آن باشد. اما این امر از مسئولیت و لزوم تلاش بیشتر سازمان بورس اوراق بهادار در خصوص هماهنگی تسریع در راه‌اندازی شبکه ملی دادوستد الکترونیک سازمان بورس اوراق بهادار نمی‌کاهد.
۶. درخصوص بند «ج» ماده (۱۵) قانون برنامه چهارم توسعه، مبلغ سرمایه‌گذاری خارجی جذب شده در بازار سرمایه بسیار اندک است. البته عوامل مختلفی نظیر عوامل محیطی و عدم اطمینان (ریسک) در این زمینه دخیل بوده‌اند.
۷. جذب سرمایه‌گذاری خارجی، موضوع ماده (۲۴)، قانون برنامه چهارم توسعه روندی نزولی را نشان می‌دهد (۱۳۸۴-۱۳۸۶)، لذا وزارت امور اقتصادی و دارایی باید در این زمینه اهتمام جدی‌تری داشته باشد.

شناسنامه گزارش	شماره مسلسل: ۸۹۰۳
عنوان گزارش: ارزیابی عملکرد قانون برنامه چهارم توسعه (حوزه بورس اوراق بهادار و سرمایه‌گذاری خارجی) Report Title: Assessing about The 4th Plan Law for Development: The Case of Stock market Performance and Foreign investment	
نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه بازارهای مالی) تهیه و تدوین: صمد عزیزنژاد ناظر علمی: مرتضی عزتی منتقاضی: معاونت پژوهشی ویراستار: —	
واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آن‌ها: ۱. سرمایه‌گذاری خارجی (Foreign investment) ۲. عملکرد (Performance) ۳. بورس اوراق بهادار (Stock market) ۴. قانون برنامه چهارم توسعه (The 4th plan law for Development)	
منابع و مآخذ تهیه گزارش: در متن گزارش آمده است.	
تاریخ انتشار: ۱۳۸۶/۱۲/۲۲	